

İKİNCİ BÖLÜM

TEMEL KAVRAMLAR VE SUÇ ÖĞRETİSİ

SUÇ ÖĞRETİSİ

TEMEL KAVRAMLAR

- Hareket-Fiil
- Tipiklik
- Haksızlık
- Hukuka Aykırılık
- Kusurluluk

SUÇUN YAPISINI AÇIKLAYAN TEORİLER

- Klasik Suç Teorisi
- Neo-Klasik Suç Teorisi
- Finalist Suç Teorisi
- Sentezci Yaklaşım

Suç Öğretisi

Anlamı ve Görevi

- Suç genel teorisi olarak da adlandırılan suç öğretisi, bir davranışın kişiye suç olarak yüklenmesi için gereken genel koşul ve unsurları araştırır.
- Tipiklik, maddi ve manevi unsurlar, hukuka aykırılık, kusur gibi temel kategoriler altında pek çok alt unsurun ele alındığı suç öğretisi kapsamında, teşebbüs, iştirak ve suçların içtimaı gibi özel görünüş şekilleri de incelenir.

Temel Kavramlar

Hareket-Fiil

- Her suçun ortak noktasını, normun muhatabı olan insan tarafından gerçekleştirilen fiil oluşturmaktadır. «*Nullum crimen sine actione*»
- İnsanın iç dünyasında kalan salt düşünce, dış dünyaya bir şekilde yansımadağı sürece ceza hukukunun konusu olmaz. «*cogitationis poenam nemo meret*»
- Hareketin suç teorisindeki işlevleri ve hareketin niteliğı bakımından çeşitli teoriler vardır. Bunlar hareket teorileri başlığı altında incelenecektir.

Temel Kavramlar

Tipiklik

- Bir fiilin suç teşkil edebilmesi için öncelikle, kanundaki tarife, yani tipe uygun olması gerekir. Somut olayın suçun kanuni tanımında yer alan tüm unsurları gerçekleştirmesi durumunda tipe uygunluktan söz edilir. Bu suçta kanunilik ilkesinin de bir gereğidir. Şayet ortada tipe uygun bir davranış yoksa cezalandırılabilirliğin diğer koşulları hakkında bir inceleme yapmaya gerek kalmaz.

Temel Kavramlar

Haksızlık

- Haksızlık, bir hukuki değerin ihlalidir.
- Her haksızlık, suç değildir; fakat her suç, bir haksızlıktır.
- Haksızlık, hukuka aykırı fiilin ismidir. Buna karşılık hukuka aykırılık o fiilin hukuk düzeni ile çatışmasını ifade eden niteliğidir.
- Hukuka aykırılık bütüncül bir kavram olup nicelik bakımından ağır, hafif gibi derecelendirilemez, haksızlık ise nicelik itibarıyla bir derecelendirmeye tabi tutulabilir.

Temel Kavramlar

Hukuka Aykırılık

- Hukuka aykırılık tipe uygun fiilin, hukuk düzeniyle çelişmesini, hukuk düzeninin söz konusu davranışa izin vermemesini ifade etmektedir.
- Hukuka aykırılık bütüncül bir kavram olarak fiilin sadece ceza hukuku bakımından değil, bütün hukuk düzeni ile çelişki ve çatışma halinde bulunmasıdır.
- Tipiklik hukuka aykırılığın bir karinesidir ancak olayda meşru savunma, hakkın kullanılması gibi bir hukuka uygunluk sebebi varsa hukuka aykırılık karinesi ortadan kalkar ve fiil hukuka uygun sayılır.

Temel Kavramlar

Kusurluluk

- İşlenen suç dolayısıyla kişi hakkında varılan bir kınama yargısıdır. Bu yargının dayanağını taksirle veya kasten işlenen bir suç oluşturmaktadır.
- Kusurun varlığı ceza yaptırımı için zorunludur ve cezalandırmanın ağırlığı bakımından da bir ölçü işlevi görür. İşlenen suç bakımından kişi kusursuz sayıldığında ceza yaptırımı uygulanmaz ancak bu durumda güvenlik tedbirlerine hükmedilir.

Suçun Yapısını Açıklayan Teoriler

Klasik Suç Teorisi

- Klasik suç teorisi, pozitivistlere dayanmaktadır.
- Klasik teorinin esasını tamamen tabii bir olay olarak kabul edilen natüralist hareket anlayışı oluşturmaktadır.
- Hareket ise dış dünyada bir değişikliğe sebep olan iradi bir insan davranışı olup dış dünyadaki değişiklik ise her suçta var olan netice unsuru olarak kabul edilmektedir. Netice ve hareket birbirine nedensellik bağı ile bağlıdır.
- Tipiklik ve hukuka aykırılık tamamen objektif karakter arz etmektedir.
- Kusur failin fiille psikolojik ilişkisi olarak görülmekte, kast ve taksir ise kusurluluğun türleri olarak kabul edilmektedir.

Suçun Yapısını Açıklayan Teoriler

Klasik Suç Teorisi-Eleştiri

- Teorinin dayandığı hareket anlayışı örneğin ihmali suçları izah edememektedir.
- Neticenin bir unsur olarak yer almadığı suçlar açısından öngörülmemesi durumlarında teorinin neticeyle ilgili görüşü tutarsızlık doğurmaktadır.
- Kast ve taksirin kusur şekli olarak görülmesi kusurun içerik olarak Taksirli suçlara ilişkin yetersiz izah
- Nedensellik bağının sorumluluğu genişletmesi

Suçun Yapısını Açıklayan Teoriler

Neo-Klasik Suç Teorisi

- Suçun kanuni tanımı içerisinde manevi, sübjektif unsurların da bulunduğu kabul edilmiştir.
- Hukuka aykırılık ve kusur suçun iki unsurunu oluşturmaktadır.
- Kusur, yükümlülüklerle aykırı bir şekilde irade oluşturması nedeniyle faile yönelik kınama yargısının yapılabilmesi olarak tanımlanmıştır. (Normatif Kınanabilirlik)

Suçun Yapısını Açıklayan Teoriler

Neo-Klasik Suç Teorisi-Eleştiri

- Kastın taksirle birlikte kusurluluk türü mü yoksa haksızlığın bir unsurumu olduğu tartışmalıdır.
- Aynı zamanda taksirin sadece bir kusurluluk şekli mi olduğu açıkça belirtilmemiştir
- Hukuka uygunluk noktasında yanılğı halinin nasıl çözüldüğü muğlaktır.

Suçun Yapısını Açıklayan Teoriler

Finalist Suç Teorisi

- Teorinin temelini failin belli bir amaca yönelik gerçekleştirdiği davranış oluşturmaktadır.
- Kast ve taksir tipiklik içinde kabul edilmektedir.
- Kusur, yalın bir değer yargısı olarak kabul edilir.

Suçun Yapısını Açıklayan Teoriler

Finalist Suç Teorisi- Eleştiri

- Taksirli ve ihmali suçlara ilişkin açıklamalar yetersiz kalmaktadır.
- Örneğin, tıbbi müdahale sırasında hastaya yanlış iğne vuran hemşirenin hareketinin belirli bir amaca yönelik olduğu söylenemeyecektir.